

ŽENSKI POKRET

ORGAN ALIANSE ŽENSKIH POKRETA U KRALJEVINI S. H. S.

Broj poštneć čekovnog računa: 53.191.
Administracija: Knez Mihailova, 46/1.

Urednici:
ALOJZIJA ŠTEBI
DARINKA STOJANOVIĆ

Bograd, 15 juna 1928.
BROJ 12. — GODINA IX.

Vlasnik za A. Ž. P.:
MILICA DEDIER

Izlazi 1 i 15 u mesecu. — Godišnja preplata
48 din. Za inostranstvo 60 din. — Primerak 2 dinara

ŽENSKO PRAVO GLASA U FRANCUSKOJ.

Da sam imala potrebe za kakvim jakim podstrekom u pogledu svoje feminističke aktivnosti, sigurno da bi mi ovaj put, koji sam napravila sa predsednicom Internacionalne Feminističke Alianse u Grčkoj, Bugarskoj i Jugoslaviji, tu potrebu potpuno zadovoljio.

Naišli smo u svima tim zemljama na žene, koje su u najvećoj aktivnosti i borbi za politička prava. Naravno u Jugoslaviji izgleda mi da će žene uskoro postići u ovom pogledu prvi veliki uspeh — zadobijanje prava glasa za opštine novim zakonom, koji se uskoro očekuje.

A mi francuske žene, gde se mi nalazimo u tome pogledu? Parlamentarni izbori, koji su obavljani 22 i 29 aprila t.g. doveli su u parlament jednu značajnu većinu poslanika, koji su naklonjeni našim zahtevima. Sam predsednik vlade, gospodin Poincaré, dokazao je javno u toliko prilika svoju volju da utiče na to da se i Francuskinja prizna za ravnopravnog građanina svoje zemlje. Ministarski savet sa osam glasova protiv pet ovlastio je g. Poincaréa da i u ime vlade intervenise kod parlamenta u korist ženskog prava glasa. I samo javno mnjenje potpuno je pridobiveno. Možemo reći da nam je i štampa cela naklonjena. I onda?

Postoji senat, gorji dom, sastavljen od ljudi, koji se brinu više za svoje lične interese no za interese svoje partije, više no za interese pravde i za interese same zemlje. I taj senat, sam nasuprot parlamenta, predsednica vlade, javnoga mišljenja i štampe, sam se odupire pristupu žena u politički život. I stogod više naši zahtevi pobeđuju, u toliko više odupiranje senata je sve jače — to su poslednji očajni otpori pre definitivne propasti.

Izgleda da ova naša borba ulazi u periodu najjače aktivnosti, jer ove nedelje senat se sastaje i moraće se izjasniti o pitanju, koje se stavlja na dnevni red — žensko pravo glasa. Već se unapred vidj jasno kakvu će taktiku zauzeti hrabri senatori: hrabro će se potruditi da izbegnu diskusiju, da uguše još jedan put ovu raspravu. Ali, mi koji smo uvereni da je u našu korist da svuda i u svakom momentu kadgod i gdegod se diskutuje javno o našim zahtevima, mi raznovrsne feminističke organizacije udružujemo naše snage da bismo ovoga puta sprečili ovakav njihov manevar. U tome cilju pripremamo se da organizujemo 1 jula veliki defile žena po pariskim ulicama. Uverene smo da će se mnogobrojne organizacije pridružiti našim feminističkim organizacijama: sindi-

kati, ratne udovice, stari ratnici, studenti i studentkinje i t. d., i t. d. I senat će se možda uveriti u našu nepobedivu volju i razumeće da je u njegovom vlastitom interesu da je jednom zadovolji pravdu u pogledu naših zahteva.

Ko će između nas zabeležiti prvi trijumf? Da li će to biti Jugoslavija ili Francuska? Poželimo zajednički jedne drugima skori i potpun uspeh. Ja lično želim da kažem jugoslovenskim feminiskinjama da posle ove posete, koju sam im učinila, da ću sa još većom ljubavlju i sestrijskim osećanjem pozdraviti njihovu eventualnu pobedu. Tu bi pobedu one zaslužile — one su je potpuno dostojne.

Paris. Germaine Malaterre-Sellier.

Plenarna sednica Uprave Alianse ženskikh pokreta.

Sednica Upravnog Odbora Alianse ženskikh pokreta održana je u Zagrebu 3. t. m. Prisustvovali su predstavnice ženskikh pokreta iz Beograda, Belog Manastira, Ljubljane, Sarajeva, Splita i Zagreba.

Predsednica je otvorila sednicu pozdravom pristutnih, zatim je bolno podsetila na veliki gubitak, koji je Aliansa pretrpela iznenadnom smrću jednog vernog druga, predsednice Pokreta u Bosanskom Brodu, Anke Popović. Zatim predsednica je rekla nekoliko reči o stanju našega Pokreta i njegovim velikim zadacima. U glavnom je kazala ovo: pažljivim rasmatranjem prilika može se jasno uočiti da javnost počinje da se sve jače interesuje za naš pokret. Dnevne novine iz svih krajeva svakim danom sve više poklanjaju pažnju na naš rad i oseća se sve veća ozbiljnost, sa kojom se prati i štampi svaka naša akcija. Pojava jednog četrnaestodnevno feminističkog lista u Zagrebu dokaz je, da feminizam interesuje već velike mase žena, ali neuspeh ovoga lista tumačimo time, što nije mogao prodrati iz razloga, što je taj list trebao da bude konkurencija „Ženskom Pokretu“ i nije dobio potporu naših redova. Možemo dakle sasvim obojavnio konstatovati, da se odnosi između javnoga života i feminizma znatno poboljšavaju. Ovaj položaj moramo iskoristiti i to ćemo moći samo tako, ako naši redovi budu jaki, konsolidovani, uravnoteženi i nepokolebljivi. Kako naše prilike u zemlji nisu tako uravnotežene i složene, da budu povoljne za razvitak i podizanje jednoga pokreta, koji teži za tim, da približava, ujediniuje i veže, mi moramo u toliko veću volju imati da predstavljamo uvek jedno, kako spolja tako i iznutra. Uslov za takve snage u našem zajedničkom radu je bezgranično međusobno poverenje. Mi ne smemo dopustiti

da se nepoverenje, koje vlada svuda kod nas, proširi i na naše redove, jer bi to značilo smrt za nas i načinilo bi od moćne organizacije, mala nemoćna društva lokalnoga značaja. Mi se moramo odupreti svakom uticaju, koji želi da unese u naše redove razdvojenost, koja slavi žalosne trijumfe u našem političkom životu.

Naš feminizam nije tako uzan, da ga identifikujemo samo sa borbom za politička prava žene. Iz feminističkih pokreta drugih zemalja jasno se vidi, da feminizam ima jednu vrlo široku osnovu, i da rasprostruje svoje grane na sva polja javnoga života. Naš jugoslovenski feminizam pored toga ima još jedan važan zadatak. On mora — to je njegovo bitno ili ne bitno — pomagati da se stvara srećnija generacija u našoj zemlji, koju nećemo Sava deliti na dva fronta, već koju će spajati političke, ekonomske i kulturne tekovine.

Predsednica je završila rečima: „Ja vas iskreno molim da uvek u sebi suzbijete svaku iskru nepoverenja, koja može da poremeti naše iskrene odnose. Samo neograničeno međusobno poverenje će olakšati naš rad i ubrzzati našu pobedu.“

Pored ostalih tačaka, istaknutih na dnevnom redu, najveća i najinteresantnija diskusija se vodila oko tri pitanja:

1) Da li da se u listu „Ženski Pokret“ piše o svima pitanjima, koja interesuju naše žene, bez obzira da li će izvesna pitanja izazvati jaka razmimoilaženja u gledističima među našim redovima. Diskusija je bila veoma živa i pojavila su se dva gledišta. Jedno, koje je zastupala našina prisutnih članica, bilo je da Ž. P., koji želi da u svojim redovima ima sakupljene žene različitih veroisposveti i različitih političkih načela, u svome listu i na svojim sastancima treba da tretira samo feministička pitanja u užem smislu, t. j. u koliko se ona odnose na ravnopravnost žene pred zakonom i zadobijanje prava glasa. Sva ostala socijalna pitanja, ma ona bila u tesnoj vezi sa ženom i porodicom ne bi trebalo raspravljati s obzirom da može doći od jakih razmimoilaženja u gledištima. Drugo gledište, koje je zastupala većina prisutnih članica, bilo je da Ž. P., kao jedan organizacija, koja pored svoga zadatka da se bori za ravnopravnost, ima takode i veliki zadatak da budi građansku svest kod žena, da ih upoznae sa svima socijalnim problemima, a naročito sa onim, koje interesuju ženti i porodicu, jer o tim problemima ona mora naročito da vodi računa u momentu, kada bude postala punopravan građanin u našoj zemlji.

Posle plodne diskusije, u kojoj su učestvovala sve prisutne članice, doneta je jednoglasna odluka, da se da sloboda reči svima ženama, koje žele da pišu u „Ženskom Pokretu“ o pitanjima, koje tangiraju ženu i porodicu, i da se sva sva gledišta, ma koliko ona bila raznolika, štampaju u listu. Naravno da u tim slučajevima Aliansa „Ženskikh Pokreta“ zvanično neće nikad davati svoju reč, dokle god

Skupština Alianse ne bude smatrala za potrebno da u pojedinim slučajevima zauzme svoje zvanično gledište, koje bi tek tada bilo obavezno za sve ženske pokrete.

Drugo pitanje, koje je zainteresovalo jako naše Ž. P. je pitane izjednačenja muških i ženskikh potokama u naslednom pravu. Kao što nam je već poznato, zakonski projekat u tome pogledu pravi razliku među ženskim potomcima u varošima i ženskim potomcima u selima. Dok prve potpuno izjednačava, druge ostavlja još u prilično nepovoljnijem položaju od muških potokama. Aliansa je donela odluku da najenergичnije protestuje protiv ovakvog rešenja ovoga problema kod nas i da traži potpuno izjednačenje svih potokama, bez razlike pola.

Treće pitanje je uve referat g-će Milice Vlačić o novom projektu Kaznenog Zakona. Referent je izneo sve dobre strane novoga zakonskog projekta, obratio pažnju naročito na one stavove, koji su od naročitog interesovanja za ženski Pokret. Nije bila otvarana debata, već je rešeno, da se u svima ženskim Pokretima pročitata referat g-će Vlačić, da se prodiskutuje projekat i na idućem sastanku da se donese definitivna odluka, u kojim pitanjima i u kakvom pravu će Aliansa preduzimati naročite korake.

Naraju su podneti veoma korisni predlozi za naš rad, koje će Aliansa da se potrući da privede ostvarenju.

Posle jednog dana, ispunjenog plodnim i važnim radom, zaključena je sednica. Izjavljena je jednodušna zahvalnost predsednici Alianse, g-ći Štebi, kako za njen rad u poslednoj godini, tako i na njenom pažljivom, delikatnom rukovođenju sednica.

Delegati su se razišli u najvećoj harmoniji, sa čvrstom nadom u skorou pobedu naših napora.

Bograd. Milena Atanacković.

Boj priti prostituciji na Poljskem.

Leta 1900. je bilo u Warszavi ustanovljeno prvo društvo abolitionistovo. Ruska vlada, kateri je takrat pripadala ta del Poljske, je onemogućavala vsako socialno delo, zato je moralo ostati tudi to društvo tajno. Sama pa je pokušavala za demoralizaciju poljske mladine i za zatiranje patrioitičnih čustev uvažati med narod razne služave razvode, posebno najvećje žuo, prostituciju, v nadi, da najde baš v tej močno zaveznicu. V ta namen je olajšavala dijakom vstop v javne hiše s takozvanimi dijaškimi vstopnicami. Ruska politična poizvedovalna pisarna „Ohrana“ se je poslužavala navedenih prostitutk, ki so v resnici bile ruske špijonke. Zato ni čudno, ako so se ruske oblasti energično branile zatiranja prostitucije, ker so jo tajno same podpirale. Kljub temu se je posrečilo l. 1904. ustanoviti legalno „Kršćansko društvo za varstvo deklet,“ ki še danes deluje.

Vojna, posebno pa nemška okupacija Poljske sta pospeševali prostituciju po-

sebov u Warsavi. Javne hiše so se z nova napolnile, da so lahko zadostile nemško armado. Beda in lakota je privedla tja tisoče žen. Nasprotno pa so Nemci dovolili zgorej omenjenu družstvu, da je stvorilo in vzdrževalo 9 zavetišč za moralno in gnotno pomoč prostitutkam in njihovim otrokom, ako se hotela zapet zavet pod grobo življene.

Po osvoboditvi se je morala poljska vlada baviti tudi z rešitvijo vprašanja prostitucije. Prvi korak, ki ga je storila je bil srečen, kajti odvzela je nadzor nad prostitutkami policiji, ki jih je na najnesramnejši način zlorabljala, ter ga prenesla na ministarstvo zdravja. (1918, 12. dec.)

Štiri leta nato je izšla nova odredba ministarstva zdravja, ki je prepovedala vzdrževanje javnih hiš. Letu 1925. pa je bila kakor v drugih modernih državah uvedena ženska policija, kot oddelek državne policije. Odsej je torej prepučeno nadziranje prostitucije le ženam.

Velikega pomena za Poljsko je tudi odredba prezidenta republike, 12. sept. 1927, ki razglašala zelo stroge odredbe proti osebam, ki vzdržujejo prostitutke iz dobrih kajželjnosti. Kazen za ta delikt je določena od 1—5 let, ki se še poostri, če prisili žrtve z grožnjo do bivanja v njegovi hiši ali pa če je z njo v kakršnekoli rodbinskem ali poklicnem sorodstvu. Trgovci z belim blagom so kaznovani, ako odpeljujejo ali prodajo dekle v inozemstvo brez njenega privolenja, z 1—15 let ječe. Priznati moramo, da je na Poljskem po gorehjih izjavah rešen problem prostitucije relativno dobro, ker so namenjane odredbe pravzaprav pravi izkoriščevalcem mladih deklet, ne pa proti njim samim, ki so večinoma ne polji žrtve.

Iz lista „La Femme Polonaise“
prevela M. Mohorčić, Ljubljana.

Društvo prijateljica mladih devojk.

U Zagrebu su žene, koje su duboko osetile svu socialnu i moralnu bedu nezaištenih mladih devojaka, u martu ove godine osnovale društvo da rade za ciljeve Internacionalne federacije prijateljica mladih devojaka (Fédération internationale des amies de la jeune fille).

Internacionalna federacija prijateljica mladih devojaka slavila je prošle godine

pedesetogodišnjicu svoga uspešnog rada. Proslava sa kongresom bila je od 31 marta do 3 juna 1927 god. u Neuchatelu. Za skupinu žena iz naše države, koje su se našle na poslu za zaštitu mladih devojaka prisustvovala je kongresu gospođa Irma Katičić iz Zagreba. Ona je podnela o kongresu lepe izveštaje, koji je od štampa u naročitoj brošuri.

Cilj federacije i njenih nacionalnih udruženja je da pruži zaštitu i moralnu pomoć devojkama u svim krajevima, gde god su sa službom. Nacionalna udruženja i pojedine manje grupe „Prijateljica“, koje postoje u 25 evropskih država, daje je Africi, Kanadi, Sjerd. državam Severne Amerike, u državama Južne Amerike, Aziji i Australiji imaju organizovanu službu po železničkim stanicama, gde devojke dobijaju sve informacije. Pored toga imaju po svima većim mestima domove ili bar nekoliko soba za prenoćišta. Pored toga federacija ima po celom svetu raspredenu svoju obavestajnu službu posredovalnice za službe. Članovi federacije se ne brinu samo za devojke koje moraju tražiti zaradu van svoga rodnog mesta, nego obračuju veliku pažnju radnicama svih vrsta, koje služe u svojoj rodnoj zemlji. Za njih osnove restauracije, domove, čitaonice, večernje kurseve, domaćičke i zanatske škole, oporavišta, prijateljske stanke i t. d. Vidimo, dakle, da je delatnost „Prijateljica“ vrlo razgranata.

Kad je bila federacija godine 1877 osnovana uz saradnju nezaboravnog J. Butlerjeve, brojila je 32 člana. Danas ima federacija 20.000 članova po celom svetu. Sedešte federacije je u Neuchatelu, u Švajcarskoj.

Društvo prijateljica u Zagrebu, koje radi tek vrlo kratko vreme, imalo je u početku ove godine 95 članica iz Zagreba i mnogih drugih krajeva naše države. Za ovo kratko vreme postojanja dalo je vrlo mnogo informacija i saveta, dobilo je od Ministarstva Narodnog Zdravlja jednu baraku, koju želi instalirati u Zagrebu kao dom za svoje sličnice. Skupština na kojoj se društvo konstituisalo održana je bila 9 marta ove godine. Za predsednicu je bila izabrana gospođa Dr. Milica Bogdanović. 14 aprila došla je predsednica sa još tri upravne članice u Ljubljano, gde je bila i sekretar Internacionalne federacije, gospođa Kurz. Poslednja je

održala predavanje sa skioptičkim slikama, koje su plastički pokazivale naše „Prijateljice“. Na prijateljskom sastanku posle predavanja ventilisalo se pitanje osnovanja „Društva prijateljica“ u Ljubljani. Izgleda da će se u Ljubljani uskoro osnovati društvo. Za kratko vreme svoga postanka pokazale su zagrebačke prijateljice vrlo veliku aktivnost.

Dužnosti „Prijateljica“ su: 1) Prema sredstvima i sposobnostima i prema slobodnom vremenu saradivati lično oko zaštite mladih devojaka. 2) Svakim primernim sredstvom pokazati se kao prijateljica mladih devojaka, potražiti mlade devojke, kojima bi mogla biti od koristi; primiti one, koje joj budu preporučene; i svaku mladu devojku, koja ostavlja ožinski dom, preporučiti jednoj prijateljici u onom mestu, kako će se ona uputiti.

Aliansa Ženskih Pokreta poziva sve svoje članice da pristupe zagrebačkom društvu (godišnja članarina Din. 26.—) da na taj način pomognu jedan veoma plemeniti rad U svima većim mestima naše zemlje, a naročito u Beogradu bila bi nužna potreba da se osnuje „Društvo Prijateljica“. Za sve informacije o društvu treba se obratiti predsednici gospođi Dr. Milici Bogdanović, Zagreb, Mošnjinskog ulica 9.

„Žena i diplomacija.“

Pod ovim naslovom izašla je iz štampe brošura Dr. Stevana Čirkovića.

Ova veoma interesantna brošura dragocena je za našu još skromnu feminističku literaturu. Inspirisan radom velikog feminističkog kongresa, održanog u Parizu 1926 godine, pisac diplomata od karijere, izlaže na vrlo popularan i veoma interesantan način pitanje stupanja žena u diplomatsku službu. Dobrim argumentima pisac dokazuje da ne postoje nikakve formalne prepreke za stupanje žena u diplomatsku službu u našoj zemlji. Isto tako pobija ostale prigovore, koji se stavljaju kao razlozi protivnicima dokazuje sposobnost žena za vršenje ove važne i delikatne dužnosti.

Predgovor ovoj knjizi napisao je G. dr. Momčilo Ninčić, biv. ministar inostranih dela, i u toklo je još interesantnija za feministkinje, jer nam daje dokaza da u ovome pogledu dele naše

mišljenje i oni, koji su lako u mogućnosti da privedu u delo teoriju, u potrebi da se i ženi dozvoli pristup u diplomatsku struku naše zemlje.

Aliansa Ženskih Pokreta najtoplje preporučuje ovu brošuru članovima i svima onim koje ovo pitanje naročito interesuje, smatrajući da je potrebno i korisno imati je u svakoj feminističkoj biblioteci. „Žena i Diplomacija“ može se dobiti u svima Ženskim Pokretima, a narudžbene se mogu slati preko Administracije „Ženskog Pokreta“ — Beograd, Knez Mihajlova 46. Čena Din. 6.—

Politička prava žena i pitanje populacije

Nisam čitala dotičan članak u „Političkom“, ali jesam njegov odgovor u „Ženskom Pokretu“ br. 7, i dozvoljavam sebi dopuniti ga sledećim. Pitanje populacije ne stoji u neposrednoj zvezi sa političkim pravima žena, ali u *posrednoj*. Ako se uzmu po politička prava žene kao izraz visoke civilizacije i intelektualne razvijenosti žene, što su ona de facto, onda ona izazivaju neki natalitet što g-da Lenard sa svojim primerima sama dokazuje. Po njenoj tvrdnji koeficijent porođaja opada od zapada na istok, s obzirom na pojedince najviši je kod seljaka, a najniži kod inteligencije. Ovo je sasvim istinito. U Evropi najmanje dece rodi se na severozapadu u Engleskoj, Nemačkoj, Holandiji... najviše na jugoistoku, u Rumunskoj, Bugarskoj... A šta pokazuje isti smer? Civilizacija je sprektira kulturnu zrelost žena. Ona je najviše u Engleskoj, Nemačkoj... a najniža u Rumunskoj, Bugarskoj... Klasičan primer veze populacije i emancipacije žene je Nemačka.

Ni u jednoj zemlji nije učinio posla rata feminizmu veći napredak nego tamo, a nigde nije poslednjih godina broj porođaja tako opao kao baš u Nemačkoj, Uzmimo Čehoslovačku Republiku. Najniži natalitet je u Češkoj a najviši u Podkarpatskoj Rusiji. Istina politička prava imaju i žene Češke i Podkarpatske Rusije, ali ne zaslužuju Podkarpatskih Rusia, nego Čeha koji kao napredan narod nisu mogli u jednoj svojoj pokrajini dati pravo ženama u drugoj ne. Ali, žene u Češkoj stoji na vrlo visokom stepnju kulture, dočim žene Podkarpatske Rusije daju sliku praznogrevnog tupog sredoveka. Stanje se

Frances E. Willard, propagatorka trezvenosti.

1839—1898

Kad je Frances Willard bila još mala devojčica, živela je na jednoj perijeri u Wisconsinu, u kolibici šakričevog ružama i obrasloj biljaka puzavica. Ona, njen brat i njena sestra sami izmišljaju igre igrajući se „Indijanaca“, postajući u zrak zmajevе, uređujući „umetničko“ i „seljačko“ udruženje s velikom listom teških i neobičnih znakova. Zamisljaju da žive u gradu pa uređuje vladu, koja je njim upravlja. U to je vreme devojčicama bilo zabranjeno jahanje na konju sve do njihove petnaeste godine, ali je Francica naučila svu svoju vladu, da joj vuče saonice a napokon — kad je nitko nije video — i da zamenjuje osedlanog konja.

Kad se na perijeri porodila vatra, dolazio je de velikih uzbuđenja. I ako su požari većinom bili bezopasni, jedne nedelje, kad se u Willardovj vratili kući iz male crkvice, udaljene četiri milje, našli su kuću suseda svoga u opasnosti. Citava je porodica otrčala po kablove s vodom i kuća je bila spasena.

To je bila uzbudljiva zabava i to radoznalija, jer se desila u nedelju, koju su

deca u Willardovj porodici morala najstrože svetkovati. Jedne godine, kad je Nova Godina pala na prvi dan sedmice delili su se darovi još u subotu naveče, jer se i to smatralo prevelikim poslom za nedelju. Među darovima bila je i naročnih knjiga za brata i sestru, pa se se zato te knjige smele čitati u nedelju. Ali to je bilo po Francijku. Njen je dar bio želja njenog srca, velika nova tablica na kojoj nije smela pisati do ponedeljka. Kad već nije mogla dugo izdržati bez zanimanja zamoli majku: „Ne bi li mogla dobiti svoju tablicu, ako obećam da neću crtati ništa drugo nego crkve?“ Tada je dobila tablicu.

Deca su imala mnogo knjiga, jer su im roditelji bili obrazovani ljudi, izvrstan klavir i polazila su obuku u glazbi u visconsinom zavodu za slepce, koji su oni nazivali „slepim zavodom“ i koji je bio jednu milju udaljen od njihove kuće. Majka je pazila na to da se lepo vladaju, pa su ona i otac bili dečji najbolji drugovi. I deca su uvek bila srećnija, kad su bila u roditelju. Jednoga dana kad je umorna mati otisla u svoju sobu da malo otpočinje, mala je Francija došla za njom sa svojim igračkama. „Došla sam ovamo, dušo, da budem sama“, reče mati blagovala a devojčica joj odlučno odvrati: „Razumljivo je, da ja hoću da budem sa svojom

mamom pa ću uz nju i ostati.“ Majka je nije oterala.

Tako je došlo vreme, da je brat otisao u višu školu u Beloit, a sestre su mu pisale: „I mi smo dobile učiteljicu pa se možemo takmičiti s tobom“, iako su išle samo u osnovnu školu, koja je tek bila sagradena. One su se radi škole toliko uzrujavale, da su ustajale još za mrak, spremale i opet raspresale svoj doručak i dugo čekale na to, da se na volovskim kolima odvezu u školu, kamo su prve dolazile. Devojičice su tako provodile srećan i zdrav život rastući brzo, a kad je Francijki bilo osamnaest godina, kazala joj je majka, da ne smije više trčati naokolo kao divljakinja, već da mora splesti kosu i nositi duge haljine. Devojka se morala pokoriti, žaleći se u svom dnevniku: „Više nikad neću smeti da skačem preko plitova.“

Doskora je zaboravila na jade dugih sukunja i ukosnica, jer zu ona i sestra joj imale počti na višu žensku školu u Evanstonu. „Kako ona prasno deklamuje! Novakinja će nas sve kreštin“ govorele su studentkinje o Francijki. U školi je uzbuz postala urednikom školskog lista, vodvom ne samo u učenju već i svakoj dobroj šali. Poslednje godine svoga školovanja u Evanstonu postala je članom

crkve metodista i tako učvrstila svoju želju da učini nešto valjano u svetu.

Sredinom prologa stoleća, odojena devojka, koja je htela sama zasluživati novac, postajala bi učiteljicu, pa je tako i ona bila učiteljica. Prva njena škola bila je deset milja daleko od Čikaga. Kad je otvorila vrata, našla se na bojštu, jer su veliki dečaci čekajući učiteljicu pomislili da se tuku i razbijaju prozore. Umireše se, kad je ona počela čitati bibliju, pa je mlada učiteljica živela mogla da susdrži smeh, kad su nekoliko časaka kasnije s oduševljenjem pevali: „Želim da postanem andeo.“

Međutim je kuća na perijeri bila prodana i porodica se preselila u Evanston. Mati i keći živlele su zajedno, otac i sestra su umrli, a brat se bio oženio. Francija je i dalje bila učiteljicom. Kad je bila pozvana da preuzme mesto upraviteljice na evanstonskoj višoj školi za devojke baš je bila pričvršćivala čifim na stubama. „Francijce, ja vam se čudim“, rekla joj je izaslanica škole. „Neka tko drugi mesto vas pričvršćuje čifime, a vi preuzimate brigu nad novom školom.“ „Dobro“, reče gospođica Willard, „to će mi biti vrlo milo. Čekala sam samo da me pozovete.“

Bila je vrlo spremna za to mesto. Na poziv svoje drage prijateljice bila je provela dve godine na putovanju po

tamo poboljšalo ali za kratko doba i politička prava nisu mogla učiniti čuda. — Emancipacija žene nepogodno utiče na broj porodaja, ali pogodno utiče na populaciju utoliko da ona kao jedan integralni deo civilizacije ima kao posledicu *niski mortalitet*. — Svi gore naponemiti primeri su dokaz za to, čim više dece se rodi tim više ih umire, ne samo apsolutno nego i relativno. — Visoka civilizacija ima za pretpostavku intenzivnu suradnju svoju svojih članova, dakle odmorenu, prekomernim radanjem neispurene ženu. — I zato je posvema apsurdno hteti visoku civilizaciju i visoki natalitet kao što to čine protivnice feminizma, jer te dve stvari se isključuju. Pošto visoki natalitet dovodi sa sobom nekulturu i visoki mortalitet, niski natalitet kulturu i niski mortalitet, onda nije nužno uveravati koji put je uspješni. To ogleđom naroda.

Kako stoji sa pojedinih staležima? G da Lenard je sama sponemula da se najviše dece rodi kod seljaka (ne svugde n. pr. ne u Francuskoj!) a najmanje kod inteligencije. U radničkim krugovima radalo se još nedavno mnogo dece, ali otkada su se njihove socijalne prilike poboljšale, otkada uzimaju učesće na kulturnim tekinovima, stanuju higijenski i t. d., i tamo je mnogo manje dece. Dakle, i staleži pokazuju da stupanjem u kulturne ili civilizovane prilike (što doduše nije to isto, ali vrlo srodno) prestaju mnogo radati.

To isto vidimo kod pojedinaca. Pošto je kod nepravdnih zakona teško kontrolirati vanbračno potomstvo kod ljudi, uzi mamno žene koje nas upošte mnogo više zanimaju. Pogledamo li redove naših kulturnih radnica. — žena koje stoje u javnom životu, srednje i mlade generacije, pada nam odmah u oči, da je veliki broj neudat ne rada upošte, a da udate imaju malo dece dvoje-troje. U njihovom dobu su njihove babe i prababe imale dvaput puta toliko dece. Zar je to prirodila ili slučaj? Pošto statistika naroda, staleža i pojedinaca dokazuje da visoka civilizacija izaziva niski natalitet, kako se može tvrditi da žena neće da rada, jer hoće da uživa i da se zabavlja, i kako se veza među feminizmom i populacijom može negirati? Ima zacele i žena koje iz lakomnosti neće dece i t. d., ali to je minimalan deo. Uostalom, zar je to nešto nečasno, da žena neće da smatra sebe samo ustrojem za plodenje. Zar je to

štetno po narod ili porodicu ako žena čuva svoje zdravlje, obrazuje sebe i radi na svome intelektualnom razviku? Zar nije bolje imati dvoje-troje dece, radovati se njima i vaspitati ih kao zdrave i dobre ljude, nego naroditi sedam-osam dece, da kojih polovina umre i prave ženu u najboljim godinama bolesnom, iscrpenom staricom?

Izgleda mi nelojalno i nedostojno kulturnog čoveka ne priznati je javno i moralnim maksimama, koje sam u životu svome praktikuje. Naša dužnost je da mi našim sestrama, masama služavka, seljanka, radnica... koje nisu u tako sretnom položaju kao mi, izadem u susret. da ih posavetujemo, da im pomognemo. — Ako mi uzimamo prava za sebe, da radimo i delujemo izvan uskog kruga naše porodice, da se radujemo tekinovima civilizacije i kulture, kao umetnosti, nauke... moramo i njima pokazati put, kojim će stići do tih radosti i blagodati. — Inače čemo mi intelektualne žene čiji jednim, a žene naroda drugim putem, doći će među nama do jaza, koji se neće više dati prebroditi i koji će dovesti katastrofalnim prilikama kao u Rusiji; i ona naprostoja žena, analabeta šumske kolibe je toliko pametna, da zna, da nije slučaj ako „da profesor“ ili „da doktor“ ima dvojestro dece, a ona ili doji ili je u drugom stanju.

Ja znam da će moji članci izazvati utisak da sam ja neka žena bez osećaja i smisla za porodicu. Mnogo zahvalnije je pisati o „uzvišenosti materinstva“ i slično. — Ko me iole zna, priznaće da sam ja najpožrtvovanija i najnežnija mati i t. d. ali, ako su moji članci revoltirali jednu ženu naroda, ako su je podstakli na to da razmislija nad svojim sudbinom, ako su uzbudili u njoj volju za samostalnost, intelektualnom razviku i sebi — ja uzimam taj odium na sobu i prepuštam popularnost drugima.

U dotičnom članku g de Lenard bio je spomen o prirodnom izumiranju genialnih ljudi naročito dinastija kao Habsburgovaca. Istina je da nekoji od tih Josefa i Leopolda nisu imali braćne dece — ali tim više vanbračne. Kada je Ludvik XIV pitao svoga lekara zašto je njegovo potomstvo tako slabo, onaj mu je odgovorio: „Ne čudite se sire, kada vi raskošno govia bica svu snagu razlajete — izvan braka“. — Dakle, to je problem za sebe koji spada u sasvim drugu oblast.

Prag, D-r Julka Chalpeac-Dordević.

Evropi. Već je bila mnogo i literarno aradila, pa je postala poznatom kao suradnica mnogih časopisa i novina.

Bila je vrlo sretna, što će postati „velikom sestrom“ tolikim mladim devojkama. Osobito joj se svideala želja devojaka da pristupe u knjevnja udruženja severozapadne univerze. Zamislite njeno začuđenje i raspoloženje, kad je doznala da se tome mnogi protivte s toga razloga što devojkama ne prilici da raspravljaju sa mladim ljudima: da bi se moglo desiti, da devojka bude izabrana predsednicom društva i tako zauzme mesto, koje joj nikako ne pripada; a naigore od svega je bilo to, da svaki put, kad bi devojka govorila, ostao bi koji mladić bez prilike za vezbu!

Godine 1874 počela je ženska krstaška vojna trezvenosti u Ohio. G-dica Willard duboko se zainteresovala za taj pokret i u njegovu korist održala nekoliko tako uspešnih govora, da su je stali pozivati na trezvenjačke sastanke. Nije prošio dugo vremena i ona je stajala pred teškim izborom. Istoga dana dobila je dva pisma. Jednim joj je bilo ponudeno mesto učitelice uz godišnju platu od dvadeset i četiri stolara dolara, što danas odgovara trostrukoj ili četvorstrukoj tji svoti. Drugo je bilo od trezvenjaka u Čikagu. „Samo smo maleno društvo bez novaca i

bez iskustva, ali s jakom verom“, stajalo je u pismu uz poziv da se ona prihvati predsedništvu društva.

U tom položaju ne bi upošte imala plaće osim pokriva troškova za životne potrebe; ali ona je to smesta prihvatila. Našla je svoj životni zadatak, da govori za trezvenost. Njen je posao bio da govori u korist „bele vrpce“ po čitavoj Uniji u svakom gradu i mestu, koje je imalo više od deset tisuća stanovnika. Prije početka 1883 ona je dovršila svoj zadatak. Utemeljila je također Udruženje Trezvenosti Hrišćanskih Žena (Woman's Christian Temperance Union - W. S. T. U.) i postala njegovom predsednicom kao i predsednicom Nar. Hrišćanskog Trezven. Udruženja. Imala je popis imena od petnaest hiljada mesta u koje je bila pozvana da dođe održati govore, što je morala odbiti radi nestašice vremena. U početku njena rada nagovarali su je, da se dade upošiti kod ureda za držanje predavanja. Nakon tri sednice napustila je taj način rada, jer nije htela da prima veću nagradu od 25 dolara za održano predavanje. Tada bi govorila da filantrop ne smije iz svoga rada učiniti vrelot za sicanje bogatstva.

Mnogo se zauzimala za borbu za žen sko pravo glasa, jer je verovala u to, da će žene glasači moći zatvoriti krčme. U

Grčke žene u borbi za politička prava.

16 marta g. u 11 časova u pozorištu Apolo u Atini održan je jedan veliki miting žena za pravo glasa. Ovaj je miting bio prava javna feministička velika manifestacija u Grčkoj. Miting je organizovala Grčka Liga za žensko pravo glasa (koja je član Male Ženske Antante) a u ovaj akciji Liga je dopudra od strane 54 ženske organizacije iz Atine i provincije i šest profesionalnih organizacija, čiji su članovi i žene i muškarci, i to: činovičke organizacije, učiteljske organizacije, radničkih organizacija, organizacije privatnih maštenika i izbegličke organizacije.

Ogromna masa sveta skupila se na mitingu, tako da je pozorište bilo prepuno. Skupu je predsedavala g da Avra Teodoropulu (vrlo dobro poznata našim feministkinjama), koja je otvorila miting i objasnila njegov značaj i cilj. „Naša Liga za pravo glasa od svoga osnivanja 1920 god. do danas nije nikad prestala da traži svakom prilikom pravo glasa za grčke žene. Rezultati njenih napora su bili: 1) unošenje jednog stava u Ustav, da žensko pravo glasa može biti regulisano za ekonom, i da zato nije potrebna promena Ustava; 2) Amandman u zakonu o opština, na koje može opunomoćena vlad a od 1927 g. da jednim dekretom samo pravo glasa za opštine grčkoj ženi, kad napuni 30 godina i koja zna da čita i piše. Liga je organizovala ovaj miting, da traži od vlade da izda dekret za pravo glasa žena u opštinama, i da traži od vlade da podnese zakonski projekat, kojim će joj se osigurati pravo glasa za Parlament. Mnogobrojne organizacije su nam odgovorile na naš apel, učestvujući na ovom mitingu, i podpisavši sa nama zahteve, koji upućujemo vladi, i time dajemo najbolji dokaz da je grčka žena potpuno svesna svojih prava, i da skoro sve profesionalne organizacije traže da se njeni zahtevi zadovolje.

Pošto je pročitala celu listu organizacija, koje su pristupile Ligi u održavanju ovoga mitinga, dala je reč ostalim govornicima.

G-da Studiti, u ime Narodnog Ženskog Saveza; g-ca Papakonstantinu, u ime Internacionalne Lige Žena; g-ca Dora Matsui u ime grčkih žena; g-da Turtilis u ime epirskih žena; g-da Janios, u ime žena

grčke Makedonije; g-ca Olga Ekonomas u ime Učiteljske Federacije; g-da Kačulu u ime radnica-Svaļa. Zatim je predsednicom poslala pismo Federacije grčkih radnica koji traže pravo glasa za žene, bez razlike da li su pismene ili ne; zatim su pročitale pismo liberalno-progresivne partije, koje se izjašnjava za pravo glasa žena u opštinama. G. Teologitis, od strane republikanske partije, izjavio je da smatra kao čast za svoju partiju, što ona u programu ima političko izjednačenje žena sa muškarcima. G-ca Valmnois, jedna mlada studentkinja prava, govorila je u ime studentkinja. Delegat udruženja izbeglica iz Azije g. Floros u svome govoru podukvao je kako neverovatno mnogo dužbu koju je grčke žene oko zbrinjavanja izbeglica, koje je u Grčkoj rešeno na jedan neverovatno dobar način, i da te žene koje su vrlo često jedine hranioce dece porodice, nemaju politička prava da brane svoje interese. G-ca Boci, govori u ime socialističkih žena, i traži potpuno pravo glasa bez ograničenja. Dr. Doksiad, bivši min. soc. politike, izjavljive u svom govoru, da bez saradnje žena, pomoć grčkim izbeglicama iz Azije, koji su predstavljali jednu opasnost za srednja zemlje u ekonomskom pogledu, bilo bi potpuno nemoguće regulisati. Na kraju g da Svolo istakla je napredan duh žena iz grčke Makedonije, koje su snažno pogrele pokret grčkih žena za političko oslobođenje žene.

Jednoglase je bila primljena sledeća rezolucija:

„Predstavници potpisanih organizacija, skupljeni na javnom zboru, organizovanom od strane Lige Žena za pravo glasa, u cilju da javno pokažu zahtev grčkih žena da se u najkraćem roku ostvari zakon od 1925 god. o pravo glasa žena u opštinama, po kome od 1927 god. to pravo može biti priznato jednim ministarskim dekretom smatraju da svaka prava demokracija mora biti osnovana na jednakosti svih građana, bez razlike pola, traže:

1) Da se prizna ženo pravo, koje im Ustavom nije osopreno, da preko svojih predstavnika zajedno sa muškarcima učestvuju u upravi države;

2) Da vlada bez odlaganja da ženama pravo glasa za opštine, bez ikakvog ograničenja.

Grkinje su izjavile da su uverene, da će vlada kao i Parlament uvideti da

to vreme su žene države Illinois načinite melbu da im se podeli pravo glasa. Popis imena bio je dugačak četvrt milje pa su ga morali utjavati, da se izgledi.

Dani Franjice bili su prenatrpani pismom i molbama za savokrsnu pomoć. Ljudi su mislili, kad ona znade dobro govoriti, da onda razumije sve. Jedna joj je žena tražila, da joj pribavi patent za jednu novu vrstu valjka. Druga joj je ponudila nagradu od 25 dolara, ako joj mužna neće namještanje za poštera. Jedan mladić ju je molio, da mu sastavi govore o prohibiciji (zabrani zestohk pića) Jedna joj je žena tražila, da joj izabere služavku; a drugi neki mladić poade za je korak dalje i tražio je, da nađe za njega ženu.

Kod predavanja snalazila se najbolje govoreći slušateljstvu kao ličnom prijatelj. I tom govoru je svladaj sledeću „propovedi“. Jednako se vladala u zlu. Kad je dočula da joj je umro brat baš se spremala na vlak da odredi jednu trezvenjačku sednicu s molitvama. „Otišla sam na sednicu, jer bi on tako bio želio i o svemu sam pripovedala ljudima pa smo zajedno plakali, molili i govorili o boljem nebeskom životu.“

Imala je poseban govornički dar, ali još je više privlačilo njeno poverenje u simpatiju slušateljstva. Nikad nije povredila

nicije osećaje. Čak prepričući se s protivnicima nije bila zlobna, jer je uvek bila uverena, da je njihovo uverenje jednako pošteno kao i njeno. „Svi su je voleli“, kaže za nju vedna prijateljica, „jer je i ona sve volela. Svi su imali u nju poverenje, jer je i ona svima verovala.“ Njezinio je geslo bilo: „Samo zlatno pravilo Hrista može doneti zlatni vek čoveka.“

Takova je bila do kraja života. Nikad nije zavidela drugima, nikad nije bila sebičnija, nastojeći uvek da čini najbolje. Rekla je o sebi: „Ležeći na livadi i dignuvši ruke prema nebu molila sam iz dna duše — O, Bože, što imam da postanem. — Želela sam da budem takova, kakovu će mnogi voleti, blagosiljati i u meni oslon tražiti“ — i njena se plemenita želja ispunila.

Na Kapitulu u Vašingtonu je narodna dvorana sponemula. U nju je svaka država bila pozvana da pošalje mramorni ili bronzni kip dvojice svojih najistaknutijih građana. Illinois je poslao kip Franjice Willard.

S engleskog Jelena Kolin.

Irška. — Ministar predsednik u Irskoj se zauzeo da još ove jeseni predloži Parlamentu zakonski projekat, kojim se i ženama daje pravo glasa.

nije više moguće osporavati grčkoj ženi pravo, koje im je u principu priznato, i da će se njihovih pravnih zahteva zadovoljiti bez velikih teškoća.

Našim susekama želimo najveći uspeh u borbi za zadovoljenje pravde.

Ženska policija.

Odelek „Ženska policija“ Internacionalne Alijance za žensko voljno pravico je imel svoj prvi internacionalni sastanek v novemburu lanskega leta v Amsterdamu. Delegatke so prišle iz Anglije, Nemčije, Holandske, Irske, Švice, Češoslovaške in Južne Afrike.

Internationalni sastanek je bil potreben, ker vsled kratkega obstoja ženske policije še ne vladajo niti v strokovnih krogih, kaj šele v širši publiki, jasni pojmi o nalogah ženske policije. Na sestanku so poizkušale delegatke temeljito pojasniti smisel in cilj ženske policije in določiti točno njen delokrog. V različnih državah so naloge ženske policije različne: ženski policijski organi so zaposleni pri zaščiti ogroženih in dece, pri kriminalni policiji, kot nadzornice v kazalnicah, vodijo transporte, vrše posle policijskih sest in oskrbnice. Vseled teh različnih panger dela je nastalo tako različno pojmovanje nalog ženske policije in pojavila se je zmeda v pojmihi zaščite in čisto policijskih nalog. Najboljša ločitev je izvedena v Nemčiji, kjer strogo odvaja zaščito in oskrbo ogroženih oseb od policije za ogrožene. Obe te dve panogi ženske policije imata identične cilje, ali upotrebljavata različna sredstva. Na Holandskem ima ženska policija za zaščito deke vse pravice prave policije, ali v praksi jih ne upotrebljava, nego je čisto oskrbna organizacija. Delegatke iz Avstrije so poročale, da je njihova vlada kreirala 13 novih mest za „oskrbne uradnice v policijski službi.“ Angleške delegatke so konstatirale, da njihova propaganda za žensko policijo trpi vsled dejstva, ker uslužbenke ženske policije nimajo svoje centralne organizacije, in vsled tega, ker niso še postavljene žene na vodilna mesta v policijski službi. Na Angleškem obstojita tudi dve privatni policijski organizaciji, ki pripravljata žene za državno policijsko službo in izurjujeta na željo privatnih zaščitnih ustanov pregleda po parkih, vrtovih in javnih mestih. Švicarske delegatke so poročale, da je v Švici prodrla spoznanje o potrebi ženske policije, ali nedostaje institucij za izobrazbo žen za policijsko službo.

Po poročilih iz poedinih držav so delegatke sklepale o delokrogu odeska „Ženska točke“. Zedinile so se na sledeče točke: 1) Bodoči delovni program odeska obstoji v tem, da izvede propaganda v deželah, v katerih ideta ženske policije ni še prav nič ali le malo prodra. 2) Za službo v policiji se smejo nastavljeni te žene, ki imajo predvsem socialno-zaščitno izobrazbo. 3) Znam v policijski službi se mora omogočiti napredovanje na vodilna mesta. 4) Osnujejo naj se institucije za izobrazbo žen za policijsko službo.

Na koncu so razpravljale delegatke tudi o uniformi ženske policije. Angležnice so zahtevale enotno uniformo za vse vrste policije službe, Nemke so se izjavile za to, da se uvede uniforma sama za žene, zaposlene v kriminalni policiji. Končno so angleške delegatke se predlagale, da naj se ustanovi v Londonu internacionalna šola za izobrazbo ženske policije, a Nemke so se močno protivile temu predlogu. O obeh predlogih se bo definitivno sklepalo šele na bodočem sestanku odeska.

Političke škole za žene.

Mi ih nemoamo. One bi kod nas bile potrebne i za muškarce, a tek za žene? Kod nas se svako baci na politiku, bez ikakve ozbiljne predpeme.

I Švedskoj, Engleskoj postoje škole za političku spremu za žene. Pristupa imaju žene akademske spreme, ili žene sa nižim srednjim školom. Ova škola ima naročiti princip, da spoji žene raznog mentaliteta i stazeža, zato prima, sa raznom naobrazbom i svoje kurseve, jer uzajamno posmatranje, izmena misli, važni su faktori za socialno razumevanje.

Moji omiljeni rad oko umetničke domaće industrije, stare veštine naših žena iz naroda, dovodi me u dodir sa primitivnom čuvenom po selima. Najlepše uspomene ženam sa poslednjeg puta kad sam ležala u beloj okrečnoj sobi sa gredama, u kojoj sve miriše od čistote, a moja mala seljanka, bistra i vredna, koja najbolje shvata moje osećaje u boji, sedi na stolici, pa mi peva selvašnice. Kad smo celu skalu razgovora prešli, koja ženo u opšte zanima, počela je moja seljanka da govori o politici.

U toku razgovora me toliko puta frapirala, da sam jedva savladala svoje čuđenje. Kakvi zdravi pogledi na političko stanje. Kakvi argumenti. Ne manje zahtevni i njeno posmatranje. Zna više o nama u opšte, nego što mi to želimo. Sva njen i osećanja je tačna. Inače isti bol, ista patnja, iste slabosti, iste čežnje i težnje je kao u svake žene cela vesta.

Zašto smo ipak toliko udaljeni jedna od druge? pitala sam sebe. Sve nas jedni jedna veštačka provala, od žene iz naroda. Od drugih raznih neprirodnih distancija među nas, oko nas, dole-gore, o tome i ne govorim. Dosta da su Švedani i Englezi stvorili škole da zbliže žene raznog socialnog stazeža.

Koliko je prirodni i neposredni bez školske šablone uči u narod. Kad žena ženi pade, kad govore narodne šare, kad svetujuči duše... Kod takvih prilika se pojavljuje potreba razgovora političke prirode, jer i seljanka oseća, da ovako nije dobro, a njena prirodna pamet dikтира nove puteve. Zanimljivo je, kako ona iste ne želi sebi, ona ih propisuje za nas.

U ovoj izreci se ogeta vekovno robovanje žene. Ne želi sirota Vasfers sebi, ni svojoj deci, zna da je to stoletna borba, nego nama koje smo ipak bliže ovim slovima.

Ovakvo zbliženje namerava politička škola Švedana i Engleza pored ozbiljne nauke raznih stručnih predmeta. Ali, ovi kursevi traju nekoliko nedelja ili meseci za koje vreme se ne može sprovesti onaj intenzivni rad pravog socialnog zbliženja, koji je nama toliko potreban. Verujem da će politička škola ovih inostranaca ostati — lepa teorija.

Kakvu budućnost ima naš feministički rad, bez širokih masa? Možemo li misliti na ozbiljan politički rad bez masa žena iz naroda? One su daleko od nas, a mi, mesto da osnivamo naš rad na širokoj, solidnoj bazi, mi stvaramo ekskluzivne klikke. Ako se koja odveć temparamenta diskredituje, stvori se brzo druga. Ako tako nastavimo, izgubite veru u nas one iz naroda, one nedotaknute, čiste, nekorumpirane socialnim bitkama. Danas još čekaju, ko za kako će sutra biti.

Žene kulturnih naroda uvideli su potrebu zbliženja svoju žena i skupljaju ih u političkoj školi, da ih dobro naučavaju potrebnim znanjem za budućnost.

Mi bismo dobro činili, kad bismo kadgod ušli u česte redove naših seljanki pa iz nezamucnog vrela narodne bistrine crpele motive za našu „političku školu“.

Pančevu.

J Poznanova.

Kad Internacionalne Feminističke Alijanse na pacifizimu.

Kao što je već poznato našim članicama i čitaocima, I. F. A. ima na svome programu sistematsko ispitivanje svih problema, koji su bili i mogu biti uzrok ratovima, kako bi žene uputila što boljim i sigurnijim putem da idu u njihovom radu na pacifizimu. Jedan veliki sastanak za studiju tih pitanja održan je prošle godine u Amsterdamu, o čemu smo pisali u listu, a od 18—21 juna održaće se jedan isti takav sastanak u L. zani. Program je sledeći:

Nedelja 17 juni: Intimno veče, koje prireduje švajcarska feministička organizacija.

Ponedeloni 18 juni: Otvaranje sednica: Aktuelno stanje triju pitanja: Arbitraže, Medunarodna sigurnost i razoruženje. Referiše g. Kr. Lange, generalni sekretar Internacionalne Alijanse. U diskusiju uvodi g-da Kurtne (Engleska).

Utorak 19 juni: Šta je Medunarodna sigurnost? — Viljam Marten, urednik lista „Journal de Genève“. U diskusiju uvodi Dr. Malinska (Češoslovakija). „Predlozi Kulidžovi“ — G. Zorž Sel, profesor Džonskog Univerziteta. U diskusiju uvodi g-ca Blah (Sjed. Države).

Uveče: Javan miting „Žensko pravo glasa i mir.“

Sreda 20 juni: „Arbitraža“ — govornik iz Sekretariata Lige Naroda. U diskusiju uvodi jedna članica Komisije za Mir Feminističke Alijanse.

Isto pitanje tretiraće i jedan nemački govornik.

Četvrtak 21 juni: „Razoruženje.“ — Govornik iz Sekretariata Lige Naroda. „Morale razoruženje i vaspitanje u cilju proglašenja Lige naroda“ — Kontesa Dona (Nemačka).

Zaključenje sednica.

Petak 22 juni: Sastanak Feminističke omladine pod predsedništvom Roze Manus, p. predsednice Alijanse.

Književnost.

Alkohol i umni rad napisao profesor Petar M. Ilić. Ovom propagandnu knjižicu izdao je fond dr. Jovana Danića kao svesku 4. Cena 3. — Brčrsku toplotno preporučujemo.

Književni Sever — Junski broj časopisa „Književni Sever“, koji izlazi u Subotici ima više članaka o ženskom pitanju. Iako se radujemo da se u jednoj uglednoj reviji ozbiljno tretira žensko pitanje i sa time popularizuje, ipak smatramo za veliku grešku da je u članku „Žensko pitanje“ od Varvare Medenice onakva netočnost.

U pogledu ženskog pitanja narodi se mogu podeliti u dva logora: oni gde su žene već dobile pravo glasa i ravnopravnost, i oni, gde se one samo bore za to, i gde se još nalaze u zavisnosti od muškaraca (Česka, Poljska, Estonija, Francuska, Španija, Italija, Turska, Ugarska, Austrija i dr.) Češka, Poljska, Estonija, Austrija dale su ženama potpuno politička prava i to već pre deset godina, u Ugarskoj imaju žene aktivno i pasivno pravo glasa, koje samo nije opšte, u Italiji imaju žene ograničeno aktivno pravo glasa za opštine. Španija je pozvala ove godine izvesan broj žena u svoje novo narodno zastupništvo. Takve pogreške apsolutno ne bi se smele desiti u jednom informativnom članku.

Ovaj broj „Knj. Severa“ staje 8 dinara.

Na Ceflonu je osnovana prva štražetska organizacija u varoši Kolombo. Ova organizacija se pokazala veoma agilna u prvom početcima njenoga rada.

Beleške.

Žubilarna izložba u Petrinji. — Ženska udruška za narodno tkivo i vezivnu u Petrinji imala je 6 maja svoj žubilarni dan, koga je proslavila vanredno lepom izložbom radova hrvatske tekstinice umetnosti. Osnivačica ovog vrednoga društva je predsjednica Nar. Zveza, gospođa Zlata Kovačević, koja je bila na dan proslave predmet naročite pažnje, iz Zagreba je došlo na proslavu 15 izaslanica različitih ženskih društava. Pre otvaranja izložbe bila je svečana sednica, kojom su prilikom bile nagradene seljanke (oko 20) koje već 12 godina neprekidno rade za Udrugu. Seljanke su došle na slavje u svomim živopisnim narodnim končinama. Napomenuti moramo da za procvat i uspeh Udruge imaju velike zasluge njene predsednica gospođa Jurij i učiteljice gospođe Fingerhut i Belohelke, koje već godinama rade u Udruzi. Zagrebčki Ženski Pokret zastupala je na proslavi gospođa Kristina Hafner, koja je održala topao feministički govor. Njen govor su Petrinjke čušejuvno privratile.

Izbori u Nemačkoj. — 20 maja bilo su u Nemačkoj izbori za Rajhstag. Tom prilikom bilo je izabranih 31 žena za narodne poslanike.

Gradska svest žene. — Nemačke novine zabeleže su kod poslednjih izbora jedan vrlo interesantan primer gradaške svesti žene. Neke građanka iz Jutrova rodila je na dan izbora u pola četili u lutru osmo dete. Posle sedam sati od porođaja ona se već pojavila na glasačkom mestu da glasa.

Nov poziv za žene. — Društvo „Lette“ u Berlinu otvorilo je jednogodišnji kurs za žene stručnjake dijeteljnog kuhanja. Kurs ima pola godine teorijsku a pola godine praktičnu nastavu. Potreba za ovakvim stručnjacima dolazi od važnosti koja se polaže na ishranu kao sredstvo za lečenje mnogih bolesti. U bolnicama i sanatorijsima opaža se velika potreba da se poveri vođenje dijetalnog kuhanja stručno obrazovanim ženama.

Parlamentarni rad žena u Nemačkoj. — Poveljavila se jedna brošura o radu žena u Nemačkom Parlamentu, u kojoj se iznosi da je rad 29 žena u nemačkom Parlamentu, prema 472 čoveka, bio mnogo aktivniji, no što bi se to moglo očekivati po malom broju ženskih predstavnika. One su imale veoma veliku ulogu u diskusijama o sledećim problemima: Rad u besposlicama, zaštita matere i dete; javna dobrobit i t. d. One su predlagale mnogobrojne rezolucije, bile naimenovane za izveštioce u komisijama i za govornice u pojedinim pitanjima od strane svojih partija. Njihov uticaj je bio od naročite važnosti prilikom donošenja zakona protiv veneralnih bolesti, protiv štete literaturu o histriji, pa za zaštitu dece, u borbi za uklanjanje svih zapreka za žene činovnice, koje imaju decu, u porezi na alkohola pijaće, u naslednom pravu, zaštitu kiradžija (zakupaca), pri regulisanju časova rada radenika u pekarnicama i poslaticaricama i t. d. One su aktivno učesvovala u diskusijama za ograničenje učevovanja. Za sve vreme njihova rada, žene-poslanici su se pokazivale difilni poznavalci onih pitanja, u kojima su one specialisti.

Knjodica g-de Wicksell u Društvu Naroda. — Knjodica je poznata bila u Švedskoj g-de B. Wicksell član komisije za mandate kod Društva Naroda. Na tajnoj sednici 50 zasjedanja Saveta Društva Naroda je bila zadržana kao njen naslednik Norvežanka gospođa Valentina Dannevič, školska nadzornica.

U Japanu postoje dve velike feminističke organizacije. Za vreme poslednjih političkih izbora aktivnost ovih organizacija je bila veoma velika, žene su se pojavljivale na političkim zborovima i uvek dobivale veoma srdčan prijem.

Žene u Porto Riko danas nemaju još pravo glasa, i ako u Sjedinjenim Državama Amerike žene uživaju potpunu političku ravnopravnost sa muškarcima. Predstavnice feminističke organizacije su otišle u Vašington da traže od Parlamentu da votira jedan zakonski amandman kojim će se za Porto Riko ustanoviti politička ravnopravnost muškaraca i žene.